

SANKTA
PSYKON
KASVATIT

TAMMI

JOHAN

THEORIN

Johan Theorin:

Hämärän hetki (2008)

Yömyrsky (2009)

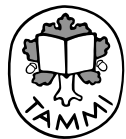
Verikallio (2011)

Sankta Psykon kasvatit (2013)

JOHAN THEORIN

Sankta Psykon kasvatit

Suomentanut Outi Menna

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

tammi

70 VUOTTA

HELSINKI

Ruotsinkielinen alkuteos *Sankta Psyko* ilmestyi 2011.

Copyright © Johan Theorin, 2011

Published by agreement with Hedlund Agency.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Tammi 2013

Painettu EU:ssa

ISBN 978-951-31-7322-7

OMISTETTU KLARALLE

Haluan kiittää Kajsa Asklöfä, Roger Barrettia,
Katarina Ehnmark Lundquistia, Ann Heberleiniä,
Rickard Hedlundia, Kari Jacobsenia, Cherstin Juhlinia,
Anders Parsmota, Ann Rulea, Åsa Sellingiä ja Bengt Witteä,
jotka kaikki auttoivat suoraan tai välillisesti tämän
romaanin kirjoittamisessa.

Rakas Ivan, voiko rakkauskirjettä kirjoittaa ihmiselle, jota ei ole koskaan tavannut? Yritän ainakin. Minähän olen nähnyt sinusta vain kuvia lehdissä, kammottavien otsikoiden alla. Mustavalkoisia valokuvia ”Ivan Rösselistä, mielipuolisesta lapsenmurhaajasta”, tai miksi sinua lehdissä nimitetäänkään.

Kuvat ovat tylyjä ja epäoikeudenmukaisia, mutta olen silti katsonut niitä paljon. Sinulla on niin vangitseva katse, niin tyyni ja viisas ja siitä huolimatta läpitunkeva. Näytät siltä kuin näkisit maailman sellaisena kuin se on, näytät katsovan suoraan minun lävitseni. Toivon että voisit nähdä minut myös oikeassa elämässä. Haluaisin niin mielelläni tavata sinut.

Yksinäisyys on kauhea asia, ja olen valitettavasti joutunut kokemaan oman osuuteni siitä vuosien varrella. Oletan että sinäkin, lukitussa huoneessasi sairaalan muurien sisällä, tunnet itsesi toisinaan yksinäiseksi. Yön hiljaisuudessa, kun kukaan muu koko maailmassa ei ole valveilla... Yksinäisyys imaisee ihmisen helposti ja lopulta tukehduttaa.

Lähetän kirjeen mukana valokuvan itsestäni. Se on otettu viime kesänä, yhtenä kuumana ja aurinkoisena päivänä. Kuten näet, minulla on vaalea tukka, mutta pidän tummista vaatteista. Toivottavasti haluat katsoa minua niin kuin minäkin olen katsonut kuvia sinusta.

Lopetan nyt tältä erää, mutta kirjoitan sinulle mielelläni uudestaan. Toivottavasti tämä kirje tulee perille, muurin sille puolelle. Ja toivottavasti sinä pystyt tavalla tai toisella lähettämään minulle vastauksen.

Onko mitään, mitä voisin tehdä puolestasi?

Teen ihan mitä vain, Ivan.

Mitä vain.

Osa 1:

RUTIINEJA

*Yet everyone begins in the same place;
how is it that most go along without difficulty
but a few lose their way?*

JOHN BARTH: *Lost in the Funhouse*

VARO LEIKKIVIÄ LAPSIA! Jan lukee taksin sivuikkunasta. Teksti on maalattu siniselle muovikytille, ja sen alapuolella on kehotus: AJA VAROVASTI.

”Hemmetin kakarat!” taksinkuljettaja kivahtaa.

Janin matka jatkuu. Taksi on kääntynyt mutkan taa ja pysähtynyt kolmipyöräisen eteen.

Joku lapsi on jättänyt sen melkein keskelle tietä.

Tie on omakotialueella Vallan kaupungissa. Jan näkee matalia lauta-aitoja valkotiilisten talojen edessä, ja sen jälkeen ison varoituskyltin.

Varo leikkiviä lapsia! Kadut ovat kuitenkin tyhjillään yhtä kolmipyöräistä lukuun ottamatta. Ei täällä tarvitse väistellä lapsia.

Ehkä he ovat kaikki sisällä, Jan ajattelee. Lukkojen takana.

Taksinkuljettaja katsoo häntä peilistä. Mies näyttäisi lähestyvän eläkeikää, hänellä on uurteinen otsa, valkoinen joulupukinparta ja väsynyt katse.

Jan on tottunut väsyneisiin katseisiin, niitä näkee kaikkialla.

Taksinkuljettaja on pukahtanut tuskin sanaakaan ennen kiroilua ja jarrutusta, mutta nyt kun hän on lähtenyt taas ajamaan, hän esittää yllättäen kysymyksen:

”Patrician sairaala... oletko sinä töissä siellä?”

Jan pudistaa päätään.

”En. Vielä.”

”Ai? Olet siis työnhaussa?”

”Kyllä.”

”Vai niin”, sanoo taksinkuljettaja.

Jan ei sano enempää, hän painaa katseensa alas. Hän ei halua kertoa liikaa itsestään eikä tiedä, kuinka paljon voi puhua sairaalasta.

Taksinkuljettaja jatkaa:

”Tiedät varmaan, että sillä paikalla on toinenkin nimi?”

Jan nostaa katseensa.

”En. Mikä?”

Taksinkuljettaja hymähtää katsoen eteenpäin.

”Kyllä sinulle varmasti kerrotaan.”

Jan kääntää katseensa sivulle, kohti omakotitalojen rivistöä, ja ajattelee miestä jonka tulee pian tapaamaan.

Ylilääkäri Patrik Högsmediä. Nimi oli mainittu työpaikkailmoituksessa, jonka Jan oli löytänyt kesäkuun puolivälissä:

**Metsäkedon päiväkotiin haetaan
LASTENHOITAJAA/LASTENTARHANOPETTAJAA
määräaikaiseen työsuhteeseen**

Teksti otsikon alla oli samankaltainen kuin monissa muissa Janin näkemissä työpaikkailmoituksissa:

Olet koulutukseltasi lastenhoitaja ja/tai lastentarhanopettaja, mielellään miespuolinen ja nuorehko, sillä pyrimme henkilöstössämme tasa-arvoon ja monipuolisuuteen.

Luonteeltasi olet itsevarma, avoin ja rebellinen. Nautit leikkimisestä ja musisoinnista ja kaikenlaisesta luovasta toiminnasta.

nasta. Päiväkotiamme ympäröi vehreä luonto, joten toivottavasti pidät myös metsäretkistä.

Sinun tulee pyrkiä edistämään positiivista tunnelmaa ja kannustavaa henkeä ja vastustamaan syrjintää kaikissa muodoissaan.

Moni vaadituista seikoista sopi Janiin täydellisesti. Hän oli nuorehko mies, koulutukseltaan lastentarhanopettaja, hän nautti leikkimisestä ja oli soitellut teininä rumpuja – lähinnä omaksi ilokseen.

Ja hän vastusti syrjintää voimakkaasti, henkilökohtaisista syistä.

Mutta oliko hän avoin ja rehellinen? Se vähän riippui. Ainakin hän oli taitava antamaan itsestään avoimen kuvan.

Yhteyshenkilön osoite oli kuitenkin se mikä innoitti Janin leikkaamaan ilmoituksen lehdestä: yhteyshenkilö oli Patrik Högsmed, osoite Hallinto, Sankta Patrician oikeuspsykiatrinen sairaala, Valla.

Jan oli aina ollut huono markkinoimaan itseään, mutta työpaikkailmoitus oli tuijottanut häntä ruokapöydältä monta päivää, ja lopulta hän oli soittanut ylilääkärin nimen alla mainittuun puhelinnumeroon.

”Högsmed”, vastasi matala miesääni.

”Ylilääkäri Högsmed?”

”Kyllä?”

”Nimeni on Jan Hauger, ja olisin kiinnostunut siitä vapaasta työpaikasta.”

”Mistä työpaikasta?”

”Lastentarhanopettajan paikasta, joka vapautuu syykuun alussa.”

Seurasi lyhyt hiljaisuus, minkä jälkeen Högsmed vastasi:

”Niin, juu, siitä...”

Högsméd puhui vaimealla äänellä, hän kuulosti hajamieliseltä. Mutta hän jatkoi kuitenkin kysymyksellä:

”*Miksi* olet kiinnostunut siitä?”

”Minä...” Jan ei voinut kertoa totuutta, hän oli aloittanut valehtelun saman tien – tai ainakaan hän ei paljastanut itsestään kaikkea. ”Olen *utelias*”, kuului hänen vastauksensa.

”*Utelias*”, Högsméd toisti.

”Niin... *utelias* tutustumaan sekä työpaikkaan että kaupunkiin. Olen työskennellyt enimmäkseen isojen kaupunkien päiväkodeissa ja esikouluissa. Olisi jännittävää muuttaa pienemmälle paikkakunnalle ja vertailla, miten päiväkotitoiminta eroaa siitä mihin olen tottunut.”

”Hyvä”, Högsméd oli sanonut. ”Meidän toimintamme eroaa tietysti tavanomaisesta siinä mielessä, että lasten vanhemmat ovat potilaina...”

Sitten hän oli jatkanut selostamalla, minkä takia Sankta Patriciaan ylipäätään oli yhdistetty päiväkotia ja esikoulu: ”Se perustettiin joitakin vuosia sitten, ikään kuin kokeiluluonnokseksi... Perusidea pohjautuu tutkimukseen siitä, kuinka tärkeä pienten lasten suhde omiin vanhempiinsa on heidän sosiaalisen kehityksensä kannalta. Sekä pysyvissä että tilapäisissä huostaanotoissa on aina omat puutteensa, ja me täällä Sankta Patriciaassa uskomme, että lapselle on hyväksi pitää säännöllisesti yhteyttä biologiseen äitiinsä tai isänsä... poikkeuksellisista olosuhteista huolimatta. Ja vanhemmille yhdessäolo lapsen kanssa on luonnollisesti osa hoitoprosessia.” Lääkäri piti tauon ja lisäsi: ”Sitähän me täällä sairaalassa teemme: me *hoidamme*. Emme rankaise, riippumatta siitä mitä potilaamme ovat tehneet.”

Jan oli kuunnellut ja pannut merkille, ettei lääkäri käyttänyt kertaakaan sanaa *parantaminen*.

Högsmed oli lopettanut pikaiseen kysymykseen:

”Miltäs tämä kuulostaa?”

Mielenkiintoiselta, Jan oli ajatellut ja lähettänyt työhakemuksen sekä oman ansioluettelonsa.

Elokuun alussa Högsmed oli soittanut takaisin – Jan oli valittu toiselle kierrokselle ja ylilääkäri halusi tavata hänet. He olivat sopineet ajan, jolloin he tapaisivat sairaalassa, ja sitten Högsmed oli sanonut:

”Minulla olisi pari toivomusta, Jan.”

”Niin?”

”Ota mukaasi henkilöllisyystodistus. Ajokortti tai passi, jotta tiedämme varmasti kuka olet.”

”Totta kai.”

”Ja vielä yksi juttu, Jan... älä ota mukaan mitään teräviä esineitä. Muussa tapauksessa sinua ei valitettavasti päästetä sisään sairaalaan.”

”Teräviä esineitä?”

”Teräviä metallisia esineitä... Eli ei veitsiä.”

Jan saapui – ilman teräviä esineitä – Vallaan junalla yhden maissa iltapäivällä, puoli tuntia ennen sovittua haastattelua. Hän piti kelloa silmällä tarkasti mutta oli muuten melko rauhallinen. Hän ei ollut kiipeämässä vuoren yli, hän oli vain menossa työhaastatteluun.

Oli aurinkoinen tiistaipäivä, elettiin syyskuun alkua, ja rautatieasemaa ympäröivät kadut olivat valoisia ja kuivia mutta autioita. Jan oli Vallassa ensimmäistä kertaa, ja torille astuessaan hän tajusi, ettei kukaan tiennyt hänen olevan siellä. Ei kukaan. Sankta Patrician ylilääkäri odotti häntä tietysti, mutta ylilääkäri Högsmedille hän oli pelkkä nimi ja ansioluettelo.

Oliko hän valmis? Ehdottomasti. Hän kiskoi pikkutakin

hihat alas ja siisti vaaleaa tukkaansa ennen kuin meni taksiasemalle. Tolpalla oli vain yksi auto.

”Sankta Patrician sairaalaan. Tiedätkö missä se on?”

”Totta kai.”

Taksinkuljettaja näytti joulupukilta mutta ei ollut yhtä herttainen, hän vain taitteli sanomalehtensä ja käynnisti moottorin. Mutta kun Jan oli istunut takapenkille heidän katseensa kohtasivat hetkeksi peilin kautta, aivan kuin joulupukki olisi halunnut tarkistaa oliko hän terve.

Jan mietti pitäisikö hänen kysyä tiesikö taksinkuljettaja, millainen sairaala Sankta Patricia oli, mutta tiesihän tämä tietysti.

He ajoivat torilta raiteiden vieritse kulkevaa tietä pitkin ja kääntyivät vähän ajan kuluttua lyhyeen tunneliin, joka johti junaradan ali. Radan toisella puolella oli rypäs isoja ruskeita tiilitaloja, ikään kuin jonkinlainen hoitolaitos teräksisine ja lasisine julkisivuineen. Jan näki kaksi keltaista ambulanssia pysäköityinä leveän sisäänkäynnin eteen.

”Onko tuo Patricia?”

Joulupukki pudisti päätään.

”Ei, täällä ihmiset ovat pipejä muualta kuin päästä... Tämä on aluesairaala.”

Aurinko paistoi yhä, taivaalla ei näkynyt pilvenhattaraakaan. Sairaalan jälkeen he kääntyivät vasemmalle, ajoivat jyrkkää mäkeä ylös ja saapuivat omakotialueelle, jossa he näkivät lapsista varoittavan kyltin.

Varo leikkiviä lapsia...

Jan ajattelee kaikkia lapsia, joita hän on hoitanut vuosien varrella. Yksikään heistä ei ole ollut hänen omansa, hänet on aina palkattu lastenhoitajaksi. Mutta tavallaan heistä silti tuli hänen lapsiaan, ja heistä oli aina vaikea erota sijai-

suuden päättyessä. He itkivät usein jäähyväisten hetkellä. Ja hänkin itki, joskus.

Yhtäkkiä hän näkee talojen lomassa lapsia; neljä noin kaksitoistavuotiaista poikaa pelaa sählyä pihatiellä, autotalin edessä.

Vai ovatko kaksitoistavuotiaat enää lapsia? Missä iässä lapsuus päättyy?

Jan nojautuu taaksepäin taksin istuimella ja työntää syväliiset ajatukset pois mielestään. Hänen on keskityttävä esittämään selkeitä vastauksia. Työhaastattelut ovat raskaita silloin kun on jotain salattavaa – ja kenelläpä ei olisi? Jokaisella on omat pienet salaisuutensa, joista ei mielellään puhuta. Niin myös Janilla. Mutta ne eivät saa paljastua juuri tänään.

Högsmed on psykiatri, älä unohda sitä.

Taksi jättää omakotialueen taakseen ja ajaa muutamien rivitalokortteleiden läpi. Sitten talot loppuvat ja maisema avartuu laajaksi nurmikentäksi. Nurmikentän toisessa päädyssä on korkea, vähintään viiden metrin korkuinen vihreäksi maalattu betonimuuri. Muurin päälle on pingotettu ohutta piikkilankaa.

Kuvasta puuttuvat vain korkeat tornit ja aseistetut vartijat.

Muurin takana kohoaa valtava harmaa kivirakennus, melkein kuin linna. Jan näkee siitä vain ylimmät kerrokset, pitkän tiilikaton ja sen alla riveittäin pieniä ikkunoita.

Monissa ikkunoissa on kalterit.

Siellä kaltereiden takana he istuvat, Jan ajattelee – vaarallisista kaikkein vaarallisimmat. Ne, joiden ei voi antaa kulkea kaduilla vapaana... Ja juuri sinne sinä olet nyt menossa.

Jan tuntee sydämensä pamppailevan nopeammin ajatellessaan Alice Ramia, sitä että tämä saattaa mahdollisesti juuri tällä hetkellä katsella häntä kaltereiden lomasta.

Rauhassa, ihan rauhassa vain.

Jan on luotettava ihminen, iloinen ja miellyttävä, ja hän todella *rakastaa* lapsia. Ylilääkäri Högsmed ymmärtää sen varmasti.

Betonimuurissa on leveä metalliportti, mutta sen kohdalla on pysähtymiskielto, joten taksi pysähtyy kääntöpaikalle. Jan on perillä. Taksamittarin lukema on yhdeksänkymmentäkuusi kruunua. Jan ojentaa kuljettajalle satasen.

”Se on tasaraha.”

”Vai niin.”

Joulupukki vaikuttaa pettyneeltä, neljän kruunun juomarahalla ei hankita lahjoja lapsille. Hän ei nouse autosta avaamaan ovea. Jan saa poistua kyydistä omin neuvoin.

”Onnea haastatteluun”, taksinkuljettaja sanoo ojentaessaan kuitenkin puolittain avatusta sivuikkunasta.

Jan nyökkää ja oikaisee kravattiaan.

”Tunnetko sinä ketään, joka olisi töissä täällä?”

”En tietääkseni”, joulupukki sanoo. ”Mutta useimmilla ei ole tapana pitää siitä meteliä... jotta ihmiset eivät kyselisi heiltä potilaista.”

Jan näkee leveän portin vieressä pienen oven, joka on avoinna. Ovella seisoo joku odottamassa häntä; noin neljäkymmentävuotias mies, jolla on mustasankaiset silmälasit ja paksu tumma tukka. Kaukaa katsottuna mies muistuttaa hiukan John Lennonia.

Mark Chapman ampui Lennonin, Jan ajattelee. Miksi hän muistaa sen? Siksi että murha teki Chapmanista yhdessä yössä maailmanluokan julkkiksen.

Mikäli Rami on Sankta Patriciassa, keitähän muita julkiksia siellä mahtaa olla hänen lisäkseen?

Unohda koko juttu, sanoo ääni Janin pään sisällä. *Ja unohda Ilves. Keskity pelkästään haastatteluun.*

Muurin vieressä seisovalla miehellä ei ole valkoista lääkärintakkia vaan mustat housut ja ruskea pikkutakki – mutta Jan tietää siitä huolimatta välittömästi, kuka hän on.

Ylilääkäri Högsmed oikaisee silmälasejaan ja katsoo Jania. Arviointi alkaa heti ensi kohtaamisesta.

Jan vilkaisee taksinkuljettajaa vielä kerran.

”Voitko sanoa sen nimen nyt?”

”Minkä nimen?”

Jan nyökkää betonimuuria kohti.

”Sairaalan nimen... Sen jota ihmiset käyttävät siitä.”

Joulupukki on vähän aikaa hiljaa; Janin uteliaisuus saa hänet myhäilemään tyytyväisenä.

”Sankta Psyko”, hän sanoo sitten.

”Mikä?”

Taksinkuljettaja osoittaa muuria nyökäten.

”Kerro terveisiä Ivan Rösselille... Hän on kuulemma tuolla jossain.”

Ikkuna sulkeutuu ja taksi ajaa pois.

2

S ankta Patrician sairaalan muuria kiertävä piikkilanka ei ole tavallista piikkilankaa – Jan huomaa sen kätelyään ylilääkäri Högsmediä. Se on sähkölankaa. Lanka muodostaa muurin yläpuolelle metrin korkuisen sähköaidan, jonka jokaisessa tolpassa vilkkuu punainen valo.

”Tervetuloa.” Högsmed katsoo Jania paksujen silmälasiansa takaa, hymyilemättä. ”Oliko tänne vaikea löytää?”

”Ei... Ei ollenkaan.”

Betonimuuri ja sähkölangat tuovat Janille mieleen tiikeille tarkoitetun aitauksen, mutta hiekalla, portin oikealla puolella, hän näkee palan arkista todellisuutta: polkupyörätelineen. Telineessä on korein ja heijastimin varustettuja miesten- ja naistenpyöriä. Yhdessä niistä on jopa muovinen lastenistuin tarakalla.

Metalliovesta kuuluu naksahdus, näkymättömät kädet vetävät sen sivuun.

”Sinun jälkeesi, Jan.”

”Kiitos.”

Vankilan muurin läpi kulkeminen tuntuu samalta kuin astuisi sysipimeään luolaan. Vieraaseen, eristyksissä olevaan maailmaan.

Portti liukuu kiinni heidän takanaan. Ensimmäisenä muu-

rin sisäpuolelle päästyään Jan näkee valkoisen valvontakameran, jonka pitkä linssi tuijottaa suoraan häntä kohti. Kamera on ruuvattu portin vieressä olevaan tolppaan, ja se jökötää siinä hiljaa ja liikkumatta.

Seuraavaksi Jan näkee toisen kamerasäädin lähempänä sairaalaa, ja rakennuksen vieressä on vielä lisää kameroita. HUOM! KAMERAVALVONTA! lukee seinään kiinnitetyssä keltaisessa varoituskyltissä.

He kulkevat ohi pysäköintialueen, missä näkyy lisää kylttejä: VARATTU SAIRAANKULJETUKSILLE, lukee yhdessä niistä, ja toisessa taas VARATTU POLIISILLE.

Muurin sisäpuolella Jan näkee sairaalan koko vaaleanharmaan julkisivun. Rakennus on viisikerroksinen, ja jokaisessa kerroksessa on rinnakkain pieniä ikkunoita. Alimpien kerrosten ikkunoita kiertää jonkinlainen köynnöskaasvi, joka kiemurtelee seinillä kuin lauma isoja, karvaisia toukkia.

Jan tuntee olonsa nurkkaan ajetuksi, vangituksi kivimuurin ja sairaalan väliin. Hän epäröi, mutta lääkäri ohjaa häntä eteenpäin ripein askelin.

Kävely polku päättyy metallioveen. Ovi on kiinni, mutta ylilääkäri vetäisee magneetikorttinsa ovesta olevan laitteen läpi ja vilkuttaa lähimmälle kameralle, ja noin puolen minuutin kuluttua lukosta kuuluu naksahdus.

He saapuvat pienehköön huoneeseen, jossa on taas yksi kamera sekä lasiseinäinen vastaanottotiski. Huoneessa tuoksu pesuaineelta ja kostealta kiveiltä – lattia on juuri pesty. Leveäharteinen varjo istuu vastaanottotiskin tummennetun lasin takana.

Sairaalan vartija. Jan miettii, onko hän aseistettu.

Ajatus väkivallasta ja aseista saa Janin kuulostelevaan potilaiden ääniä, mutta he ovat varmaan liian kaukana. Lukituina metalliovien taakse, paksujen seinien sisään. Ja mitä

heistä muutenkaan kuuluisi? He tuskin karjuvat tai nauravat tai hakkaavat kaltereita peltimukeilla. Vai? Heidän maailmansa koostuu pikemminkin hiljaisista huoneista ja tyhjistä käytävistä.

Lääkäri on kysynyt jotain. Jan kääntää päätään.

”Anteeksi?”

”Henkilöllisyystodistus”, Högsmed toistaa. ”Onko sinulla se mukanas, Jan?”

”Juu, toki... Tässä.”

Jan kaivaa passin takintaskustaan ja ojentaa sitä.

”Pidä vain se”, Högsmed sanoo. ”Ota esiin sivu, jossa henkilötietosi näkyvät, ja näytä sitä tälle kameralle.”

Jan näyttää passia. Kamerasta kuuluu ”klik”. Nyt hänet on rekisteröity.

”Hyvä. Vilkaistaanpa vielä sinun laukkuusi.”

Jan avaa laukkunsa ja latoo sen sisällön vartijan ja ylilääkärin nähtäväksi: nenäliinapaketti, sadetakki, taiteltu sanomalehti...

”No niin, valmista.”

Lääkäri heilauttaa kättään lasin takana istuvalle vartijalle ja saattaa Janin ison teräksisen kaaren – metallinpaljastimen, kaikesta päätellen – läpi ovelle, jonka hän avaa.

Janin mielestä ilma muuttuu sitä kylmemmäksi, mitä peemmän sairaalaan he kulkevat. Kolmen metalliportin jälkeen he saapuvat käytävään, joka päättyy yksinkertaiseen puuoveen. Högsmed avaa sen.

”Tämä on minun huoneeni.”

Toimisto on ihan tavallinen. Melkein kaikki siellä on valkoista, niin tapetit kuin kirjahyllyjen vieressä olevat kehystetyt kunniakirjat. Myös kirjahyllyt ovat valkoisia, samoin paperipinot kirjoituspöydällä. Huoneessa on vain yksi henkilökohtainen esine: kirjoituspöydällä on valokuva onnelli-

sen mutta väsyneen näköisestä nuoresta naisesta vastasyntynyt lapsi sylissään.

Mutta on pöydän oikealla puolella vielä jotain muuta-kin, Jan huomaa: kokoelma erilaisia hattuja ja myssyjä. Niitä on yhteensä viisi, ja ne näyttävät kaikki ahkerasti käytetyiltä. Sininen vartijan lakki, valkoinen sairaanhoitajan hilkka, musta rehtorin hattu, vihreä metsästyslakki ja punainen pelleperuukki.

Högsmed nyökkää kokoelmaa kohti.

”Valitse noista yksi, jos haluat.”

”Anteeksi?”

”Annan yleensä uusien potilaitteni valita yhden hatuista ja panna sen päähänsä”, Högsmed sanoo. ”Sitten me keskustelemme siitä, miksi hän valitsi juuri sen ja mitä se mahdollisesti voisi tarkoittaa... Saat mieluusti tehdä samoin, Jan.”

Jan ojentaa kätensä pöytää kohti. Hänen tekee mieli valita pelleperuukki – mutta mitä se symboloi? Eikö olisi parempi valita avulias sairaanhoitaja? Hyvä ihminen. Tai rehtori, joka edustaa tietoa ja viisautta?

Janin käsi alkaa täristä kevyesti. Lopulta hän laskee sen alas.

”Taidan jättää väliin.”

”Niinkö?”

”Niin... enhän minä ole potilaskaan.”

Högsmed nyökkää lyhyesti.

”Mutta huomasin että olit valitsemaisillasi pellen, Jan... Ja se on mielenkiintoista, sillä pelleillä on usein salaisuuksia. Ne kätkevät asioita hymyilevän naamion taakse.”

”Niinkö?”

Högsmed nyökkää.

”Sarjamurhaaja John Gacy teki pellekeikkoja Chicagossa ennen kuin jäi kiinni, hän nautti esiintyessään lapsille... Sarjamurhaajat ja seksuaalirikolliset ovat tietysti eräänlaisia

lapsia itsekin, heidän mielestään maailma pyörii heidän ympärillään eivätkä he ole koskaan kasvaneet aikuisiksi.”

Jan ei sano enempää, hän yrittää hymyillä. Högsmed katsoo häntä muutaman sekunnin, kääntyy sitten ja osoittaa kirjoituspöydän edessä olevaa mäntytuolia.

”Ole hyvä ja istu, Jan.”

”Kiitos, herra ylilääkäri.”

”Juu, tiedän olevani ylilääkäri... mutta sinä voit kutsua minua Patrikiksi.”

”Okei... Patrik.”

Janin mielestä se ei kuulosta oikealta. Hän ei halua tehdä sinunkappoja lääkärin kanssa. Hän istuu tuolille, laskee olkapäät alas ja yrittää rentoutua vilkaisten ylilääkäriä nopeasti.

Ylilääkäri Högsmed on nuori kokonaisen sairaalan johtajaksi, mutta hän ei näytä olevan aivan parhaassa vedossa. Hänen silmänsä punoittavat ja vetistävät.

Ja nyt, kun Högsmed on itse istunut kirjoituspöytänsä ääreen, hän kallistaa ergonomista toimistotuoliaan äkisti taaksepäin, riisuu silmälasinsa ja kääntyy tuijottamaan ylös kattoon.

Jan miettii hiljaa mielessään mitä lääkäri oikein mahtaa puuhata, kunnes huomaa tämän ottaneen esiin pienen silmätippapullon. Lääkäri nostaa pullon silmiensä eteen ja puristaa kolme tippaa kumpaankin silmään. Sitten hän räpyttelee kyneleet pois.

”Sarveiskalvotulehdus”, hän selittää. ”Myös lääkärit voivat joskus sairastua, sitä ei aina muista.”

Jan nyökkää.

”Onko se vakavaa?”

”Ei kovin... Mutta silmäkuopat ovat tuntuneet viikon siltä kuin niissä olisi hiekkapaperia.” Högsmed nojautuu

eteenpäin ja räpyttelee vetisiä kyyneleitä silmistään, kunnes panee hetken päästä lasit takaisin silmille. ”No niin, Jan, tervetuloa nyt sitten... Tiedät kai millä nimellä oikeuspsykiatrinen sairaala kulkee kansan suussa?”

”Kulkee?”

Ylilääkäri hieraisee oikeaa silmäänsä.

”Millä nimellä sairaalasta puhutaan kaupungilla... millainen kutsumanimi Sankta Patricialle on annettu?”

Janhan sai tietysti kuulla asian juuri viisitoista minuuttia sitten – kutsumanimi kaikui hänen mielessään kun hän astui sairaalan ovesta sisään, samoin kuin murhaaja Ivan Röselin nimi – mutta hän pälyilee silti ympärilleen aivan kuin vastaus olisi kirjoitettu huoneen seiniin.

”En”, hän valehtelee. ”Mikä se on?”

Högsmedin ilme on jännittynyt.

”Tiedät kyllä.”

”Ehkä... Taksinkuljettaja kertoi yhden nimen matkalla.”

”Kertoi vai?”

”Juu... Onko se ’Sankta Psyko’?”

Ylilääkäri nyökkää pikaisesti mutta vaikuttaa silti pettyneeltä.

”Kyllä, jotkut ulkopuoliset käyttävät sairaalasta nimeä ’Sankta Psyko’. Jopa minä olen kuullut sen pari kertaa, enkä suinkaan aina saa...” Högsmed keskeyttää lauseensa ja nojautuu hiukan eteenpäin. ”Mutta me, jotka olemme töissä täällä, emme sano niin. Me käytämme sairaalasta sen oikeaa nimeä: Sankta Patrician oikeuspsykiatrinen sairaala – tai pelkkä ’sairaala’, silloin kun on kiire... Ja jos sinä tulet meille töihin, haluan että käytät myös jompaakumpaa niistä nimistä.”

”Totta kai”, Jan sanoo ja kohtaa Högsmedin katseen. ”Minäkään en pidä kutsumanimistä.”

Nyt vierailija on päiväkodissa. Ja Jan, joka on vastuussa makuuhuoneessa nukkuvista lapsista, on oven takana kellarissa.

Ruotsin länsirannikolla, Vallan pikkukaupungissa, sijaitsee Metsäkedon päiväkotijonon 29-vuotias Jan Hauger saapuu sijaiseksi. Mutta Metsäkedo ei ole mikään tavallinen päiväkotijonon: ulkopuolisten katseilta sitä suojaavat korkeat muurit ja kameravalvonta. Sankta Patrician psykiatrisen klinikan, Sankta Psykon, potilaiden lapset halutaan pitää hyvässä turvassa. Janin vastuulla on saattaa lapset vierailupäivinä klinikan perhehuoneeseen – maanalaista käytävää pitkin. Vaarallisten potilaiden takia työ on rankkaa, mutta ahkera Jan ei valita. Hänellä on omat syynsä hakeutua Sankta Psykon läheisyyteen.

Johan Theorinin romaani vie lukijansa keskelle intensiivistä draamaa, psykologista jännitystä ja vähitellen avautuvaa salaisuuksien kirjoa.

www.tammi.fi

ISBN 978-951-31-7322-7

84.2

9 789513 173227